

**CENTRUL
NAȚIONAL ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. 24-36-41

Nr. 03/385 din " 02 " 04 2014

La nr. 03/6252 din 19 iunie 2014

Ministerul Justiției

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție - 2 file.

Anexă la raportul de expertiză – 2 file.

Director – adjunct

Cristina ȚARNĂ

16751
03 07 14

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE **asupra nivelului coruptibilității proiectului**

de lege cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul de lege are drept scop reglementarea detaliată și complexă a activității de expertiză judiciară, a modului de realizare a expertizelor judiciare, procedura de admitere în profesie a expertului judiciar, statutul acestuia, răspunderea expertului judiciar, precum și forma de organizare a activității de expertiză judiciară.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea promovării proiectului.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului presupune cheltuieli financiare suplimentare și sunt identificate sursele de acoperire a acestora.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în lipsa justificării interesului public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Potrivit Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru a asigura posibilitățile de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției. Astfel, la momentul examinării proiectului pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, este plasat proiectul și nota informativă a acestuia, fapt ce corespunde exigențelor Legii 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Art. 33 alin.(1) din proiect prevede că expertiza judiciară în comisie este expertiza efectuată de persoane competente în același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare.

Sintagma „persoane competente” este una generală și utilizată în contextul dat conferă prevederilor un grad sporit de ambiguitate, deoarece art.11 alin.(2) prevede că expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari sau ca excepție de către o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei, recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar. Prin urmare, sintagma „persoane competente” este utilizată incorect, iar la aplicare va crea interpretări multiple și situații ca în calitate de experți judiciari să fie incluse alte persoane, care nu dețin statutul de expert judiciar și care nu poartă, conform legislației, răspundere penală pentru propriile concluzii.

Recomandarea: Substituirea sintagmei „persoane competente” cu sintagma „experți judiciari”.

Art. 58 din proiect prevede că: “Constituie abatere disciplinară ale expertului judiciar... a) nerespectarea secretului profesional;”

În cazul dat, sintagma „secret profesional” poate fi interpretată multiplu, deoarece proiectul nu reglementează categoria informațiilor, documentelor sau actelor care pot fi atribuite la „secret profesional”. Acest fapt va influența în mod negativ obiectivitatea aprecierii de către Comisie a respectării sau nu secretului profesional de către expertul judiciar, precum și va duce la prejudicierea intereselor acestora.

Reieșind din descrierea principiului confidențialității, constatăm că aceasta se referă la păstrarea secretului profesional, adică a informației pe care o deține expertul judiciar în legătură cu profesia sa și pe care nu are dreptul s-o divulge. De asemenea, menționăm că principiul păstrării secretului profesional se regăsește și în Legea 1453/2002 cu privire la

notariat (art.6), Legea 1260/2002 cu privire la avocatură (art. 55).

Recomandarea: Propunem de redenumit art.9 din proiect din „Principiul confidențialității” în „Principiul păstrării secretului profesional”.

2. Conflicte ale normelor de drept

La art. 65 alin.(2) din proiect este prevăzut că toate instituțiile publice de expertiză judiciară activează în baza propriilor regulamente, aprobate de Guvern.

Potrivit proiectului, sistemul instituțiilor publice de expertiză judiciară este constituit din instituțiile specializate ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, din subdiviziunile tehnico-criminalistice operative sau de expertiză judiciară ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului Național Anticorupție. Prin urmare, instituirea competenței Guvernului în ceea ce privește aprobarea regulamentelor de activitate a instituțiilor publice de expertiză judiciară este nejustificată și contravine Legii 64/90 cu privire la Guvern, care stabilește că Guvernul aprobă regulamentele ministerelor, ale altor autorități administrative centrale, ale inspectoratelor de stat, comisiilor și consiliilor guvernamentale. Astfel, observăm că Guvernul aprobă regulamentele de activitate a instituțiilor publice, dar nu și a fiecărei subdiviziuni specializate în parte.

Recomandarea: Dat fiind că în cadrul sistemului instituțiilor publice de expertiză judiciară fac parte și subdiviziunile tehnico-criminalistice operative sau de expertiză judiciară ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului Național Anticorupție, iar reglementarea activității acestora se face prin regulament aprobat de către conducătorul instituției publice(MAI, CNA), considerăm necesar completarea normei în final cu sintagma „sau, după caz, de către conducătorul instituției publice.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizati.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art. 59 alin.(1) lit.c) din proiect prevede drept sancțiune disciplinară amenda în mărime de la 30 la 200 unități convenționale.

Cu toate că art.206 alin.(2) din Codul muncii stabilește că legislația în vigoare poate prevedea pentru unele categorii de salariați și alte sancțiuni disciplinare, totuși considerăm că norma din proiect vine în contradicție cu normele Codului muncii, care la art.206 alin.(3) prevede că se interzice aplicarea amenzilor și altor sancțiuni pecuniare pentru încălcarea disciplinei de muncă. Prin urmare, proiectul poate să prevadă pentru săvârșirea unei abateri disciplinare și alte sancțiuni disciplinare decât cele stabilite de Codul muncii, dar nu sancțiuni pecuniare. Iar invocarea faptului că sancțiuni pecuniare pentru abateri disciplinare sunt prevăzute și pentru executorii judecătorești, avocați, nu reprezintă un argument justificativ. În doctrină s-a apreciat că teoretic s-ar putea vorbi de amenzi disciplinare indirecte, acestea din urmă îmbrăcând forma reducerii salariului (sporurilor, premiilor, ș.a.) care sunt reținute de angajator în folosul său, spre deosebire de amenzile contravenționale care devin venit la stat.

Recomandarea: Considerăm oportun excluderea lit.c) de la art.59 alin.(1).

9. Alte obiecții

Art.29 alin.(3) lit.c) din proiect prevede că expertiza repetată se dispune în cazul când a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei.

Potrivit practicii s-a constatat că încălcări de procedură pot fi comise nu doar la etapa dispunerii expertizei, ci și la etapa efectuării acesteia. Spre exemplu, nedeclararea autorecuzului de către expert, colectarea independentă a modelelor de comparație, utilizarea unor probe ce nu au fost prezentate de către ordonator etc.

Recomandarea: Considerăm oportun completarea lit.c) la sfârșit cu sintagma „și de efectuare a expertizei”.

La art. 51 din proiect care prevede drepturile expertului judiciar –

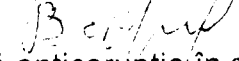
Recomandarea: Considerăm oportun completarea articolului cu un nou alin.(4) cu următorul cuprins:

„(4) Expertul judiciar nu are dreptul:

a) să contacteze personal părțile din proces dacă acest lucru pune la îndoială imparțialitatea sa;

b) să adune independent materiale pentru efectuarea expertizei.”

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Elena Bedros
Șef al Secției expertiză anticorupție în sectorul public
30 Iunie 2014

Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md

Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului
de lege cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art. 33 alin.(1) din proiect prevede că expertiza judiciară în comisie este expertiza efectuată de persoane competente în același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare.	Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)	Sintagma „persoane competente” este una generală și utilizată în contextul dat conferă prevederilor un grad sporit de ambiguitate, deoarece art.11 alin.(2) prevede că expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari sau ca excepție de către o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei, recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar. Prin urmare, sintagma „persoane competente” este utilizată incorect, iar la aplicare va crea interpretări multiple și situații ca în calitate de experți judiciari să fie incluse alte persoane, care nu dețin statutul de expert judiciar și care nu poartă, conform legislației, răspundere penală pentru propriile concluzii.	Substituirea sintagmei „persoane competente” cu sintagma „experți judiciari”.
2	Art. 58 din proiect prevede că: „Constituie abatere disciplinară ale expertului judiciar... a) nerespectarea secretului profesional;”	Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică) Utilizarea termenilor diferiți pentru același	În cazul dat, sintagma „secret profesional” poate fi interpretată multiplu, deoarece proiectul nu reglementează categoria informațiilor, documentelor sau actelor care pot fi atribuite la „secret profesional”. Acest fapt va influența în mod	Propunem de redenumit art.9 din proiect din „Principiul confidențialității” în „Principiul păstrării

		fenomen sau invers	<p>negativ obiectivitatea aprecierii de către Comisie a respectării sau nu secretului profesional de către expertul judiciar, precum și va duce la prejudicierea intereselor acestora.</p> <p>Reieșind din descrierea principiului confidențialității, constatăm că aceasta se referă la păstrarea secretului profesional, adică a informației pe care o deține expertul judiciar în legătură cu profesia sa și pe care nu are dreptul s-o divulge. De asemenea, menționăm că principiul păstrării secretului profesional se regăsește și în Legea 1453/2002 cu privire la notariat (art.6), Legea 1260/2002 cu privire la avocatură (art. 55).</p>	secretului profesional”.
3	La art. 65 alin.(2) din proiect este prevăzut că toate instituțiile publice de expertiză judiciară activează în baza propriilor regulamente, aprobate de Guvern.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	<p>Potrivit proiectului, sistemul instituțiilor publice de expertiză judiciară este constituit din instituțiile specializate ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, din subdiviziunile tehnico-criminalistice operative sau de expertiză judiciară ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului Național Anticorupție. Prin urmare, instituirea competenței Guvernului în ceea ce privește aprobarea regulamentelor de activitate a instituțiilor publice de expertiză judiciară este nejustificată și contravine Legii 64/90 cu privire la Guvern, care stabilește că Guvernul aprobă regulamentele ministerelor, ale altor autorități administrative centrale, ale inspectoratelor de stat, comisiilor și consiliilor guvernamentale. Astfel, observăm că Guvernul aprobă regulamentele de activitate a instituțiilor publice, dar nu și a fiecărei subdiviziuni specializate în parte.</p>	<p>Dat fiind că în cadrul sistemului instituțiilor publice de expertiză judiciară fac parte și subdiviziunile tehnico-criminalistice operative sau de expertiză judiciară ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului Național Anticorupție, iar reglementarea activității acestora se face prin regulament aprobat de către conducătorul instituției publice(MAI, CNA), considerăm necesar completarea normei în final cu sintagma „sau, după caz, de către conducătorul</p>

				instituției publice.
4				
o	Art. 59 alin.(1) lit.c) din proiect prevede drept sancțiune disciplinară amenda în mărime de la 30 la 200 unități convenționale.	Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului	Cu toate că art.206 alin.(2) din Codul muncii stabilește că legislația în vigoare poate prevedea pentru unele categorii de salariați și alte sancțiuni disciplinare, totuși considerăm că norma din proiect vine în contradicție cu normele Codului muncii, care la art.206 alin.(3) prevede că se interzice aplicarea amenzilor și altor sancțiuni pecuniare pentru încălcarea disciplinei de muncă. Prin urmare, proiectul poate să prevadă pentru săvârșirea unei abateri disciplinare și alte sancțiuni disciplinare decât cele stabilite de Codul muncii, dar nu sancțiuni pecuniare. Iar invocarea faptului că sancțiuni pecuniare pentru abateri disciplinare sunt prevăzute și pentru executorii judecătorești, avocați, nu reprezintă un argument justificativ. În doctrină s-a apreciat că teoretic s-ar putea vorbi de amenzi disciplinare indirecte, acestea din urmă îmbrăcând forma reducerii salariului (sporurilor, premiilor, ș.a.) care sunt reținute de angajator în folosul său, spre deosebire de amenzile contravenționale care devin venit la stat.	Considerăm oportun excluderea lit.c) de la art.59 alin.(1).
o	Art.29 alin.(3) lit.c) din proiect prevede că expertiza repetată se dispune în cazul când a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei.	Alte obiecții	Potrivit practicii s-a constatat că încălcări de procedură pot fi comise nu doar la etapa dispunerii expertizei, ci și la etapa efectuării acesteia. Spre exemplu, nedeclararea autorecuzului de către expert, colectarea independentă a modelelor de comparație, utilizarea unor probe ce nu au fost prezentate de către ordonator etc.	Considerăm oportun completarea lit.c) la sfârșit cu sintagma „și de efectuare a expertizei”.

7	La art. 51 din proiect care prevede drepturile expertului judiciar –	Alte obiecții	Considerăm oportun completarea articolului cu un nou alin.(4) cu următorul cuprins: „(4) Expertul judiciar nu are dreptul: a) să contacteze personal părțile din proces dacă acest lucru pune la îndoială imparțialitatea sa; b) să adune independent materiale pentru efectuarea expertizei.”
---	--	---------------	---